

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ВІДДІЛЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г.С. СКОВОРОДИ
ДЗ «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Т.Г. ШЕВЧЕНКА»

ІСТОРІЯ ТА ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ

В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ: КОНТРОВЕРЗИ СУЧАСНОГО НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ

**8 червня 2021 р.
Київ**

**ЗБІРНИК ТЕЗ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ВІДДІЛЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ

ДЗ «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»

ІСТОРІЯ ТА ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ

В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ: КОНТРОВЕРЗИ СУЧАСНОГО НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ

**8 червня 2021 р.
Київ**

**ЗБІРНИК ТЕЗ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

УДК 37.013.73

**Всеукраїнська науково-практична конференція
проводиться відповідно до плану роботи
Національної академії педагогічних наук України**

*Рекомендовано до друку вченою радою
Інституту педагогіки НАПН України
Протокол № 6 від 31 травня 2021 р.*

Редакційна колегія:

С. О. Сисоєва, доктор педагогічних наук, професор — *голова ред. кол.*;
О. М. Топузов, доктор педагогічних наук, професор — *заст. голови ред. кол.*;
Н. П. Дічек, доктор педагогічних наук, професор;
М. Д. Култаєва, доктор філософських наук, професор;
Н. Б. Антонєць, кандидат педагогічних наук, ст. наук. с. ;
К. Ю. Ладоня, відповідальний редактор

Історія та філософія освіти в незалежній Україні: контроверзи сучасного наукового пізнання : зб. тез всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 8 червня 2021 р., м. Київ, Інститут педагогіки НАПН України / ред. кол.: Топузов О. М., Сисоєва С. О., Дічек Н. П., Култаєва М. Д. та ін. — [Електронне наукове видання]. — Київ : Педагогічна думка, 2021. — 246 с.

ISBN978-966-644-585-1

Збірник містить тези учасників всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Історія та філософія освіти в незалежній Україні: контроверзи сучасного наукового пізнання» (8 червня 2021 р., м. Київ). У тезах окреслено погляди науковців на питання філософського осмислення досвіду реалізації проекту «Нова українська школа»; методологічні проблеми вивчення плинної сучасності у контексті освіти, її історії та філософії; освітні ресурси у пошуках стратегій подолання кризових станів.

Збірник розраховано на вчених, викладачів, докторантів, аспірантів, здобувачів вищої освіти, представників державних органів влади та місцевого самоврядування і широкий читацький загал.

УДК 37.013.73

*Матеріали подано в авторській редакції,
за достовірність фактів, цитат, посилань на джерела
та вживання назв документів, власних імен тощо
відповідають автори публікацій.*

Напрямок другий

ТРАДИЦІЙНЕ І КОНТРОВЕРСІЙНЕ
У ДОСЛІДЖЕННІ ІСТОРІЇ
ТА ФІЛОСОФІЇ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ**Антонець Н. Б.**

Індивідуальне навчання
як форма здобуття початкової освіти:
нормативно-правий аспект (1991–2017) 68

Гоголь Н. В.

Періодизація розвитку шкільної літературної освіти
на засадах культурологічного підходу 71

Григорова Н. В.

Соціолінгвістичний аспект історії
педагогічних ідей: евристичний потенціал
концепції Альфреда К. Тремля 75

Гупан Н. М.

Зрушення у понятійно-термінологічному
апараті дослідництва з історії освіти
доби незалежної України 76

Дічек Н. П.

Педагогічна імагологія: спроба апології 78

Загородня А. А.

Аналіз моделей профільного навчання
та основних підходів до їх функціонування
в старших класах середніх загальноосвітніх
шкіл України в період з 2011 по 2017 рр. 83

Івченко Т. В.

Психотехніка як основа профорієнтаційної роботи
в Україні в 20-ті роки ХХ століття 86

Коляда Н. М.

Регіональні дослідження
в контексті інтеграції освіти і науки 90

змісту освіти як відображення офіційної нормативно-методичної позиції. Важливим теоретичним і методологічним підґрунтям дослідження є звернення до реального досвіду, його ретроспективний аналіз із сучасних наукових позицій і поглядів на даний феномен, що дозволяє дати більш повну, науково аргументовану його характеристику і спрогнозувати перспективи розвитку цієї педагогічної реальності в нових історичних умовах [2, с. 93].

ЛІТЕРАТУРА

1. Історія української культури; за заг. ред. І. Крип'якевича. Київ: Либідь, 1994. 656 с.
2. Новаківська Л. В. Теорія і практика викладання словесності у вітчизняних навчальних закладах (XIX — початок XX століття): дис. на здобуття д-ра пед. наук / 13.00.01; Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. Умань, 2018. 796 с.

Григорова Надія Володимирівна,

*кандидат соціологічних наук,
доцент кафедри германської філології
Харківського національного
педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди*

СОЦІОЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ ІСТОРІЇ

ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ: ЕВРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КОНЦЕПЦІЇ АЛЬФРЕДА К. ТРЕМЛЯ

В останні десятиліття історія педагогіки привертає все більшу увагу не тільки освітян, а й представників інших галузей гуманітарного знання, бо в ній відображуються основні тенденції коеволюції людини, культури і суспільства. при цьому поняття, які утворюють каркас педагогічних теорій фіксують семантичні зрушення у розумінні людської природи, перспектив і можливостей її удосконалення.

У сучасній німецькій філософській педагогіці (А. Тремль, Д. Беннер) актуалізується питання, яке торкається соціолінгвістичного аспекту історії педагогічних ідей. Йдеться не тільки про переклади історико-педагогічних текстів, де поняття інтерпретуються і тран-

сформуються за логікою і алгоритмами національних традицій, а й про історичні зміни семантик. На це звертають увагу багато дослідників (У. Еко, Р. Козелек, А. Кошорке та ін.).

При цьому змінюються підходи до аналізу історико-педагогічних текстів.

Все більше уваги пропонується приділяти соціолінгвістичному аналізу таких текстів, який вказує на зв'язок педагогічних ідей з відповідними конструктами соціальної дійсності. На думку Тремля, мова виступає в історико-педагогічних текстах «механізмом, який забезпечує варіативність змісту», селекцію його складових» [1, с. 10].

Певною мірою такий підхід є легітимацією розбіжностей у прочитанні історико-педагогічних текстів з різними, нерідко суперечливими «мемами», серед яких також відбувається селекція. Це відкриває перспективу дослідження історії педагогіки у площині антропосоціогенези.

ЛІТЕРАТУРА

---

1. Trembl A.K. Pädagogische Ideengeschichte. Stuttgart: Kohlhammer, 2005. 326 S.
2. Trembl A.K. Evolutionäre Pädagogik. Stuttgart: Kohlhammer, 2004. 320 S.

Гупан Нестор Миколайович,

*доктор педагогічних наук, професор,
головний науковий співробітник
відділу суспільствознавчої освіти
Інституту педагогіки НАПН України*

ЗРУШЕННЯ У ПОНЯТІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНОМУ АПАРАТІ

ДОСЛІДНИЦТВА З ІСТОРІЇ ОСВІТИ ДОБИ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ

Розробленість понятійної системи науки завжди є показником розвитку наукового знання. Послугуючись категоріями і поняттями, науковці відображають реальну дійсність, пов'язану з досліджуванним предметом, явищем або процесом. Зазвичай